

ԳՐԻՍՏԱԿԱՆ—ՔՆՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

Երգեցողութիւնք Հայաստանայց ա. եկեղեցոյ
բազմաձայն մեակմամբ Ռ. Ղ. Մոսկուա.

Այս վերնագրի տակ երաժշտական հեղինակութիւնների
յայտնի հրատարակիչ Պ. Բերգենսոնն սկսել է պրակներով լոյս
ընծայել մեր հայ եկեղեցական երգերից և շարականներից: Մինչև
այժմ լոյս է տեսել չորս պրակ:

Մի գեղեցիկ միտք է, որ պ. Ռ. Ղ.-ի մէջ առաջացել է. արդէն
իսկ ժողովրդականացած Եւրոպական նօտաներով մատչելի դար-
ձնել մեր եկեղեցական ամենաշատ երգուող և յայտնի դէպքե-
րում ու հանդիսաւոր օրերում կրկնուող շարականներն ու տաղերը:
Սրանք պսակի, հանդստեան և թարգմանչաց տաղերն ու շարա-
կաններն են, որոնք ներդաշնակուած են քառաձայն խմբի համար:

Ա. տետրակում գետեղուած է երեք տեսակ «Տէր Ողորմեա»,
որոնցից առաջինը և երրորդը պ. Ռ. Ղ. անուանել է աւանդական
եղանակ. թէ ի՞նչ է նշանակում աւանդական եղանակ, որտեղից է
վերցրել և կամ որտեղից է ձայնագրել հեղինակը, մեզ յայտնի
չէ. իսկ երկրորդը պատարագի ԲՁ. Տէր-Ողորմեան է, որն անուա-
նել է էջմիածնի եղանակ:

Բ. տետրակում գետեղուած են «Հանդստեան» տաղեր և շա-
րականներ՝ երկու—երեք տեսակ ձայնագրուած. որը էջմիածնի
եղանակ անուան և որը աւանդական եղանակ անուան տակ, թէ
քառաձայն և թէ երկձայն:

Գ. տետրակում գետեղուած են պսակի ծիսակատարութեան
ժամանակ երգւող տաղերն ու շարականները՝ փոխ առնելով Չայ-
նագրեալ շարականից:

Դ. տետրակում Թարգմանչաց և Հայրապետաց շարական-
ներն են, որոնց հեղինակը յորելիական անունն է տուել, ի
նկատի ունենալով այս տարուայ տառերի գիւտի 1500 և տպա-
դրութեան 400 ամեայ մեծ յորելեանները:

Հեղինակը, ինչպէս երևում է, քաջ ծանօթ է Հայկական ե-
կեղեցական ձայնագրութեան և շատ հմուտ կերպով կարողացել է

Հայկականից թարգմանել Եւրոպականի և ըստ տեսական օրէնք-ների ներդաշնակել խառն խմբի համար:

Անշուշտ, շատ դժուար գործ է առանց մի ձայն անգամ փոխելու կամ կրճատելու, Հայկականի բոլոր խաղերն անգամ վերածել Եւրոպականի և այս յաջողուել է պ. Ռ. Ղ. -ին: Սիրուն ու ներդաշնակ լուում են «Ի վերինն Երուսաղէմ», «Որ զշնորհս», «Հրաշափառ» ևայլն շարականները:

Ակկորդները շատ սահուն են յաջորդում միմեանց, տեսական օրէնքները զանց չեն առնուած. շատ լաւ են վճռուած սեպտակկորդները, որոնք մի եղանակի զարդն են կազմում:

Գեղեցիկ գործ է սկսել պ. Ռ. Ղ. -ն և խրախուսանքի արժանի մի գործ. ցանկալի է, որ այս ուղղութեամբ էլ առաջ գնար և գեղեցիկ ներդաշնակութեամբ հարստացնէր մեր եկեղեցական երգեցողութիւնը:

Գներն էլ շատ մատչելի են՝ Ա. -ի 30 կ. Բ. 60 կ. Գ. 70 կ. Դ. 50 կ. յանձնարարում ենք մեր ուսուցիչ խմբապետներին:

Ռուբէն արեղայ

ՍՏԱՑՈՒԱՄ ԳՐԹԵՐ.

Մազաքիտ արքեպիսկոպոս Օրմանեան, Ազգապատում, Հայ ազգափառ եկեղեցւոյ անցքերը սկիզբէն մինչև մեր օրերը յարակից ազգային պարագաներով պատմուած. 1—10 պրակ. Կոստանդնուպոլիս, 1912—1913. պրակի գինն է 50 կոպէկ:

Х. И. Кучукъ-Іоаннесовъ, Старинныя армянскія рукописи и армянскія надписи, находящіяся въ предѣлахъ Россіи и некрологъ Г. А. Халатьянцъ, Москва, 1912.

Д. М. Меликсетъ-Бековъ, Рукопись Ширакана XV вѣка, открытая въ Одессѣ, Тифлисъ, 1913.

Աւետարան բոս Մարկոսի Զէյթունի դատարարրաւով, Կոստանդնուպոլիս, 1913.

Գրիգոր ա. քհ. Գրիգորեանց, Սոխակ Հայաստանի, 10-րդ տպագրութիւն, Բագու, 1912.

Տիպ և Տառ. «Գիր»-ին ծագման և միջազգային ու հայկական տպագրութեան վրայ ձգուած ակնարկ մը Հայ տառերու գիտին հազար հինգ հարիւրամեակի և Հայ տպագրութեան չորեքդարեան կրկնակ յորելեաններուն առթիւ, Կոստանդնուպոլիս, գինն է 7 ֆրանկ:

